

LENNĀ KAROOGS

Iznāk kops 1959. gadā
29. marta
Maksā 3. kap.

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS
UN PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

Nr. 124 (5973)

OTRDIEN,

1989. gada 17. oktobris

Deputātu kandidāti

Turpinās deputātu kandidātu izvirzīšana rajona padomes vēlēšanām. Preiļu 24. ceļu remontu un būvniecības pārvaldes un 8. autokombinātu Preiļu filiales darba kolektīvi savā sapulcē ar balsu vairākumumu par deputāta kandidātu Preiļu 12. vēlēšanu apgabala izvirzīja pārvaldes priekšnieku Ilgvaru Muzikantu.

Ražošanas apvienības «Ražiba» kolektīvs rajona padomes vēlēšanām Preiļu 7. vēlēšanu apgabala izvirzījis apvienības priekšsēdētāja vietnieku Ivanu Zenovjevu.

Latvijas iedzīvotāju nacionālais sastāvs

Kā ziņo Latvijas PSR Valsts statistikas komiteja, 1989. gada sākumā sarikotās tautas skaitīšanas laikā Latvijā fiksēti 2 miljoni 667 tūkstoši pastāvīgo iedzīvotāju. Tas ir par 7 procentiem vairāk nekā iepriekšējās tautas skaitīšanas laikā 1979. gadā.

No šī republikas iedzīvotāju kopskaita 52 procenti (1 miljons 388 tūkstoši) ir latvieši; 34 procenti (906 tūkstoši) — krievi, 4 procenti (120 tūkstoši) — baltkrievi, 3 procenti (92 tūkstoši) — ukraiņi, 2 procenti (60

tūkstoši) — poli, 1 procents (35 tūkstoši) — lietuvieši un 0,9 procenti (23 tūkstoši) — ebreji.

Kopš pēdējās tautas skaitīšanas aizvadītajos 10 gados latviešu skaits pieaudzis par 3 procentiem, krievu skaits — par 10 procentiem, ukraiņu skaits — par 38 procentiem un baltkrievu skaits — par 7 procentiem. Polu, lietuviešu un ebreju skaits republikā tajā pašā laikā samazinājies.

97 procenti republikā dzīvojošo latviešu par savu dzimto valodu uzska-

valodu uzskaata latviešu valodu. Par otro PSRS tautu valodu, kuru nepieciešams brīvi pārvaldit, 66 procenti latviešu nosaukuši krievu valodu. Savukārt 99 procenti Latvijā dzīvojošo krievu tautības pārstāvju par savu dzimto valodu uzskaata krievu valodu. 21 procents no viņiem prot latviešu valodu.

No visiem Padomju Savienībā reģistrētajiem latviešiem 95 procenti dzīvo Latvijā (1979. gadā bija 93 procenti), 47 tūkstoši cilvēku (3 procenti) — Krievijas Padomju Federatīvajā

Sociālistiskajā Republikā (1979. gadā bija 5 procenti), 7 tūkstoši — Ukrainā, 4 tūkstoši — Lietuvā un apmēram 3 tūkstoši — Kazahijā, Igaunijā un Baltkrievijā.

Sikākus datus par republikas pilsētās un rajonos dzīvojošām tautībām, kā arī par iedzīvotāju nacionālo sastāvu Valsts statistikas komiteja sola paziņot vēlāk, kad būs pabeigta pārējo 1989. gada Vissavienības skaitīšanas datu apstrāde.

LATINFORM

Svinības Rīgā

Plašas svinības notika sakarā ar 45. gadskārtu kopš Rīgas un mūsu republikas atbrīvošanas no fašistiskajiem iebrucējiem. Par vienu no centrālajiem pasākumiem kļuva ūsi gadadienai veltīta zinātniski teorētiska konference. Referātus tajā nolasīja Padomju Savienības maršals, PSRS Augstākās Padomes priekš-

sēdētāja padomnieks S. Ahromejevs, PSRS Aizsardzības ministrijas Kara vēstures institūta vadītājs vēstures zinātnu doktors generālpulkvedis D. Volkogonovs, citi zinātnieki. Viņi pastāstīja par militāri politisko situāciju Baltijā 1939.

— 1940. gadā un mūsu zemes Bruno

Spēku militāro aizsardzības doktrīnu pā-

reizejā attīstības posmā, kā arī atbildēja uz konferences dalībnieku jautājumiem.

Svinību ietvaros tika nolikti vainagi un ziedi karavīru atbrīvotāju masu ap-

glabāšanas vietās. Viesnīcas «Rīga» kon-

ferenču zālē notika veterānu — Latvijas galvapsilētas atbrīvošanas kauju dalībnieku — un pilsetas goda pilsonu pieņemšana. Veterānus svētkos sirsnīgi sveica partijas Rīgas pilsētas komitejas pirms sekretārs A. Klaučens. Pēc tam priekšnesumus sniedza Baltijas kara apgabala dziesmu un deju ansamblis.

13. oktobrī — Latvijas galvapsilētas atbrīvošanas dienā — tūkstošiem rīdznieku devās uz Brāļu kapiem, lai noliktu ziedus, pieminot tos cīnītājus, kas bar-

gajos kara gados atdevuši visdārgāko — dzīvību. Vainagu nolika Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās Komitejas pirms sekretārs J. Vagris un republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs A. Gorbunovs.

Sis pašas dienas vakarā pie pieminekla Padomju Armijas karavīriem — Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem no vācu fašistiskajiem iebrucējiem notika plaši Rīgas sabiedrības pārstāvju mitinš.

LATINFORM

Pārskati un vēlēšanas tautas kontroles orgānos

Saskaņā ar Likumu «Par tautas kontroli Padomju Sociālistisko Republiku Savienībā» tautas kontroles komitejas, grupas un postenus ievēlē uz diviem, trim gadiem. Iepriekšējie šo orgānu pārskati un vēlēšanas notika 1986. gada pavasarī. Sakarā ar to, ka 1989. gada oktobrī — decembri īstāsākā kārtējās tautas kontroles komiteju, grupu un postenu pilnvaru laika izbeigšanos šī gada 21. septembrī Latvijas KP CK un Latvijas PSR Tautas kontroles komiteja pieņēma lēmumu par to, ka 1989. gada oktobrī — decembri īstāsākā kārtējās tautas kontroles komiteju, grupu un postenu pārskata un vēlēšanu sapulces kolhozu, sovhozu, iestāžu, uzņēmumu un organizāciju darba kolektīvos.

Kā zināms, tautas kontroles komiteju, grupu un postenu darbs izvērsts uz sabiedriskiem pamatiem. Tautas kontroles orgānos, tāpat kā citās sabiedriskajās struktūrās, notiek pārbūve. Svarīgu nozīmi te legūst organizācijas un procedūras rakstura jautājumi. Pārbūves procesi prasa paplašināt demokratiju, atbrīvoties no formālisma un stingsri ievērot likumību.

Ieteikts partijas pilsētu un rājoni komitejām, pirmorganizācijām aktīvi piedalīties šāi svarīgajā kampaņā un panākt, lai tautas kontroles sistēmas zemāko posmu pārskati un vēlēšanas visur norītētu uz patiesi demokrātiska pamata, plašas atklātības apstākļos, paškritiski, principiāli analizējot paveikto, nosakot konkrētus pasākumus tautas kontroles efektivitātes paaugstināšanai pārbūves uzdevumu risināšanā kārtā kolektīvā.

Tautas kontroles komitejas un grupas ir uzņēmumu, kolhozu, sovhozu, iestāžu un organizāciju darba kolektīvu vēlētie orgāni. Tie tiek ievēleti tikai darba kontrollu sapulcēs, bet tur, kur sakarā ar ražošanu nav iespējams sasaukt kopsapulci, — darba kontrollu pārstāvju konferencēs vai pilnvaroto sapulcēs.

Darba kontrollu sapulcu un konferēnu rīkošanā un tautas kontroles jautājumu apspriešanā un risināšanā jāpiedalās visām sabiedriskajām organizācijām,

darba kolektīvu padomēm, kolhozu valdēm un saimnieciskiem vadītājiem.

Par sapulču sasaukšanas laiku un vietu kolektīva locekļu jāinformē savlaicīgi, sapulce uzska-tāma par pilntiesigu, ja tajā piedalās vairāk nekā puse visu kontrollu locekļu, bet konference, — ja piedalās vismaz divas trešdaļas delegātu. Kolhoza kopsapulce ir pilntiesīga lemti jautājumus, ja tajā piedalās vismaz divas trešdaļas visu kolhoza biedru, bet pilnvaroto sapulce, ja tajā piedalās vismaz trīs ceturtdaļas visu pilnvaroto.

Pārskatiem un vēlēšanām jāsekme tautas kontroles orgānu darbības atjaunošana, tautas kontrollu aktivitātes attīstība ciņā pret zudumiem un nesaimnieciskumu, darba un tehnoloģiskās disciplīnas pārkāpumiem, birokrātisma, lokālisma izpausmēm, valsts interešu neievērošanu. Tautas kontrolieru centieniem jābūt virzītiem uz tehniskā progresa paātrināšanu, neatleikamo sociālo jautājumu risināšanu, ipaši tādu, kā dzīvokļu un sociālo objektu celtniecību, darbavietu medicīniskās, tirdzniecības un sadzīves apkalošanas uzlabošanai.

Sapulcēs jāizanalizē tautas kontroles grupu darba stilis, formas un metodes, jāapanāk trūkumu novēršana. Svarīgs visu tautas kontroles posmu uzdevums ir jūtīgi reagēt uz darbalaužu priekšlikumiem un piezīmēm.

Pārskata un vēlēšanu kampaņai jāveicināt talāka tautas kontroles komiteju grupu un posmē nostiprināšana, ievēlot tājās pāsūst principiālākos, kompetentākos un aktīvākos strādniekus, kolhozniekus, speciālistus, un iāpaugstīta tautas kontrole strādājošo atbildību un iniciatīvu.

Organizējot darba kontrollu sapulces, izveidojot tautas kontroles orgānu struktūru, jāvadās no sekojošām PSRS Tautas kontroles komitejas un Latvijas Tautas kontroles komitejas rekomendācijām, ko atbalsta PSKP CK:

— par partijas, arodībiedrību,

komjaunatnes un citu sabiedrisko organizāciju funkciju nodošanu ar šo organizāciju piekrišanu vienotam kontroles orgānam — tautas kontroles grupai;

— par darba kontrollu tiesībām, nemot vērā konkrētus apstākļus, pašiem noteikt tautas kontroles orgānu struktūru un skaitlisko sastāvu ražošanas struktūrvienībās;

— par tautas kontroles grupu izveidošanu pilsētu dzīvokļu ekspluatācijas rajonos, lai nodrošinātu komunālās, sadzīves, tirdzniecības un medicīniskās apkalošanas, kultūras un izglītības iestāžu darbības, kā arī teritorijas labiekārtošanas un ekoloģijas jautājumu kontroli;

— par to, ka ciemu padomju teritorijās, kur izvietots viens kolhozs vai padomju saimniecību, ar saimniecību darba kontrollu piekrišanu organizēt vienotu kontroli, nemot vērā kā darba kontrollu, tā arī visu pilsonu, kuri dzīvo šo ciema padomju teritorijās, intereses.

Rajona iedzīvotājiem kopā ar 1 500 lielo tautas kontrollieru saimi Jāndrošina lietiskums un atklātums sapulces, norādot tautas kontroles orgāniem konkrētus uzdevumus, Jānovērtē, kā saimnieciski vadītāji pilda likuma prasības par nepieciešamo apstākļu radišanu tautas kontroles grupu darbībai, kā tiek iestenoti tautas kontrolieriem iesniegtie priekšlikumi un ieteikumi, kā novērš pārbaudēs atklātos trūkumus un kā stimulē labākos tautas kontrollierus.

Ja šādi jautājumi tika apliecioti grupu pārskata un vēlēšanu sapulcēs, tie palidzēs nodrošināt skemīgu kontrollu turpmāko darbu.

Loti svarīgi ir, lai par tautas kontroles grupu priekšsēdētājiem, posmē vadītājiem tiktu izvirzīti uz alternatīva pamata prasmīgi organizatori, kuriem ir autoritāte, kompetenti un principiāli darbinieki, kuri būtu spējīgi tautas kontroles darbu organizēt pa jaunam.

J. STIKANE,
tautas kontroles rājona komitejas priekšsēdētāja

JA RUNA ir par labākajiem autovaldītājiem, tad agrofirmā «Sarkanais Oktobris» starp vairākiem citiem min komunista Jāņa Valtera (attēlā) vārdu. Darbīgs, saprotōs. Automašīnu vāda jau kops 1965. gada. Ieguvis pirmo klasī. Tagad brauc ar ZILU, strādā bez vārījām.

Pārvadāt vajag dažādas kravas, bet visatbildīgākais darbs ir graudu un kartupeļu vešana. Ražas novākšanas laikā, pārvadājot graodus, viņš ieguvis otru vietu kolhozā.

J. Valters ir aktīvs arī agrofirmas sabiedriskajā dzīvē.

J. SILICKA foto

Latvijas republika: politiskās un saimnieciskās dzīves aspekti

LATVÍJAS REPUBLIKA pirmajos tās pastāvēšanas gados likumdošanas vara piedereja Tautas padomei. 1920. gada aprīlī tās vletā tika ievēlēta Satversmes sapulce, kurā galvenais uzdevums bija izstrādāt pamatlīgumu — Valsts satversmi (konstitūciju). Satversmes sapulce kā valsts varas augstākais orgāns pastāvēja vairāk kā divus gadus. 1922. gada plenēmā Valsts satversmes likumdošanas varu piešķira Saeimai, kurā no dažādām partijām ievēlēja 100 deputātus uz trim gadiem. Par valsts galvu 1922. gada konstitūcija noteica Valsts prezidentu (līdz tam šīs funkcijas bija izpildījis Tautas padomes un Satversmes sapulces priekšsēdētājs).

Valsts prezidentu uz trim gadiem ievēlēja Saeima. Valsts prezidentam tika pārādīts liels gods, taču vina patiesā vara bija neliela. Viņš iecēla Latvijas sūtnus citās valstis un bija armijas augstākais vierspāvēniens.

Valsts dzīvi vadīja valdība — Ministru kabinets ar Ministru prezidentu priekšgāji. Ministru prezidentu iecēla Valsts prezidents, bet Ministru prezidents savukārt iecēla ministrus. Ministru prezidenta un valdības darbību pārraudzīja Saeima. Ja Saeima balsošanā ieteicā neuzticību Ministru prezidentam, bija jāsastāda jauna valdība, bet, ja ieteicā neuzticību atsevišķam ministram, tā vletā Ministru prezidenti varēja iecelt citu.

Valsts prezidenta posteni ienēma Jānis Cakste (1922. — 1927. g.), Gustavs Zemgals (1927. — 1930. g.), Alberts Kviesis (1930. — 1936. g.), bet 1936. gada šo posteni ienēma Kārlis Ulmanis, pieņemot nosaukumu «Valsts un ministru prezidents».

Latvijas Valsts satversmes pirms pārīkotās noteica, ka «Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika». Satversme noteica, ka «suverēnā vara Latvijā pieņemto Latvijas tautai».

Administratīvi Latvija dalījās 19 apriņķos. Tie savukārt dalījās pagastos. Pavisam bija 517 pagasta.

Tradicionāls ir Latvijas dalījums trijos vēsturiskos apgabalos: Vidzemē, Kurzemē un Latgalē. Sos apgabalu simbolizē trīs zelta zvaigznes Brīvības piemineklī valnagojošās Brīvības dievietes pācēlajās rokās. Taču praksē — tīsējās iekārtā, vēlēšanās un statistikā — valsts teritorija tika iedalīta piecīs apgabalošanās — Vidzemē, Kurzemē, Zemgalē, Latgalē un Rīgas pilsētā.

Latvijas Republikā legali pastāvēja vairāk nekā 100 politisko partiju un grupu, pie kam to skaits bija visai maiņīgs. Lielākā un ietekmīgākā pilsoniskā partija Latvijā bija 1917. gadā nodibināta Zemnieku savienība. Si partija galvenokārt aizstāvēja lauku saimnieku intereses. No šīs partijas nākuši daudzi Latvijas Republikas politiskie darbinieki: K. Ulmanis, A. Kviesis, Z. Meierovics u. c.

1918. gadā nodibinājās Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija (LSDSP). Tās biedru valrumā bija dažādu iestāžu kalpotāji, amatnieki, strādnieki, jaunsaimnieki. Partija centās ar reformu palidzību panākt uzlabojumus darbavaužu interesēs. Kaut arī LSDSP programmā tika ierakstīta sociālistiska sabiedrība kā galamērķis, LSDSP vadītā uzskaņa, ka par šādu sabiedrību varētu runāt tik tad, kad kapitālisms būs izsmēlis savas attīstības iespējas. LSDSP uzskaņa arī, ka sociālās iekārtas pārveidojumi velcami vienīgi demokrātiskā ceļā, izmantojot parlamentāro sistēmu.

Pastāvošās valsts varas balstī Latvijas Republikā bija armija un aizsargu organizācija. Latvijas armija miera laikā saistījās ar 16 — 18 tūkstošiem cilvēku. Kara gadījumā to varēja palielināt līdz 7 kājnieku divīzijām (aptuveni 120 tūkstoši cilvēku).

1939. gadā Latvijas armijai bija 29 tanki, 7 bruņumašīnas, ap 400 lielgabalu. Kara aviācijā ietilpa 61 lidmašīna (no tām 10 mācību), kara flotē — trīs nelieli karakuģi: «Vīrsaitis», «Viesturs» un «Imants», un divas zemūdenes: «Spīdola» un «Ronis».

Obligātās karadienētās Latvijas armijā ilga 12 — 15 mēnešus. Armija bija disciplinēta un labi apmācīta, taču tās bruņojums bija daļēji novecojis. Bez tam Latvijai nebija savas kara rūpniecības, — ieročus ievēda no ārzemēm, uz vietas ražoja tikai patronas, granātas un mīnas.

Aizsargu organizācija tika nodibināta 1919. gada martā kārtības uzturēšanai un cīņai pret valdībai naidīgu darbību armijas aizmugurē. Tā komplektējās uz brīvprātības pamata. Bruņota aizsargu organizācija bija ievērojams spēks. 1940. gada janvārī sāja organizācija bija 32 tūkstoši locekļi, sadalīti 19 pulkos (pēc apriņķu skaita). Pastāvēja dzelzceļa aiz-

sargu pulks, 20 aizsargu velosipēdistu rotu, 13 jātnieku divizionu, 3 jūras divizionu un 8 lidmašīnu eskadriļas (24 lidmašīnas). Bez tam 1940. gada sākumā bija gandrīz 15 tūkstoši aizsardžu un ap 14 tūkstoši jaunsargu un jaunsardžu (aizsargu jaunatnes vienību biedru). Aizsargi organizēja daudzus sporta un kultūras pasākumus, sevišķi laukos.

Pēc tam, kad Padomju Krievija bija atzinusi Latvijas Republikas neatkarību, Latvijas valdība centās panākt, lai to atzītu arī rietumvalstis. Rietumu lielvalstis vilcinājās to darīt, jo aizvien vēl cerēja uz cara impērijas atjaunošanu. Visai rosiņu darbību, cēnoties panākt Latvijas Republikas oficiālu atzīšanu, ārziņēs izvērsa Latvijas āriņu ministru Zigfrīdu Meierovics. Beidzot 1921. gada 26. janvārī Itālijā ierosināja de jure (likumīgi) atzīt Latvijas neatkarību. Līdz ar Itāliju tajā pašā dienā Latviju atzina arī Anglija, Beļģija, Francija un Japāna. Vēlāk tām pievienojās ASV un citas valstis.

Z. Meierovics gribēja panākt, lai Latvija, Lietuva un Igaunija kopā ar Poliju un Somiju noslēdz draudzības līgumu un apsolās cita citai palidzēt, ja kāda valsts tām uzbruktu. Bet sarunas izjuka — Lietuva atteicās sadarboties ar Poliju, kas tā laikā atnēma Lietuvai Vilņu un Vilnas apgabalu. Savukārt Somija nebija leinteresēta noslēgt līgumu ar Baltijas, bet gan ar Skandināvijas valstīm. Beļģu beigās Latvija 1923. gadā noslēdza aizsardzības savienību tikai ar Igauniju.

No Rietumu lielvalstīm Latvijai visciešākās ekonomiskās un politiskās saites bija ar Lielbritāniju. Latvijas zelta rezervu lielākā dala glabājās Anglijas bankā Londonā (6,5 tonnas no 10,6 tonnām 1939. gada septembrī Latvijai piederošā zelta). Samēra rosiņi bija Latvijas ārpolitiskie sakari arī ar vairākām citām zemēm. 1940. gada vasarā Latvijai bija diplomātiskās pārstāvniecības šādās valstīs: Argentīna, ASV, Beļģija, Brazīlija, Bulgārija, Dānija, Francija, Grieķija, Holandē, Igaunija, Itālija, Japāna, Lielbritānija, Lietuva, Luksemburgā, Norvēģija, Portugālē, PSRS, Rumānija, Somija, Spānija, Sveice, Ungārija, Vācija, Vatikāna un Zviedrija.

Kopš 1921. gada Latvija bija Tautu savienības (organizācija, kas līdzīga tādākajai Apvienoto Nāciju Organizācijai) locekle. Latvijas delegāti piedalījās visās Tautu savienības pilnapulcēs, bet 1936. — 1939. gadā Latvija bija Tautu savienības augstākā pastāvīgā orgāna — padomes — locekle. Latvija iekārtāja un uzdāvināja Tautu savienībai apsverežu zāli šīs organizācijas mitnē Zenēvā (Sveicē).

Latvijas Republikas periodā Latvijas ekonomikas pamatozare bija lauksaimniecība. Tai nodarīto kara postījumu novēšanai un lauksaimniecības tālakai atstāšanai divdesmito gadu sākumā tika izlietota lielākā daļa no valsts līdzekļiem. Latvijas Republikas periodā Latvijas ekonomikas pamatozare bija lauksaimniecība. Tai nodarīto kara postījumu novēšanai un lauksaimniecības tālakai atstāšanai divdesmito gadu sākumā tika izlietota lielākā daļa no valsts līdzekļiem.

Lai nostiprinātu savu varu un gūtu sev plašāku atbalstu tautas masās, Latvijas valdība, sākot ar 1920. gada septembrī, Istoņoja agrārreformu. Satversmes sapulces pieņemtais agrārlikums likvidēja līelus muižas un radīja daudzas mazākas jaunas saimniecības. Priekšroka to saņemšana tika dota personām, kas bija ciņušas par Latvijas Republiku. Šo saimniecību išpānleķus saucēja par jaunsaimniekiem.

Reforma pilnībā nelzīnīnāja (un tas arī nebija paredzēts) šķirisko nevienlīdzību laukos — arī pēc reformas bija gan turīgi, gan mazturīgi saimnieki, gan kāpi. Nemainījās agrāro attiecību kapitālistiskais raksturs. Ne vienmēr jaunsaimniecības tika piešķirtas tiem cilvēkiem, kuri būtu pratuši tajās vislabāk saimniecot. Taču reformas rezultātā notikušās sociālās izmaiņas bija lejerījamas. Mužnieku saimniecību vairs nebija. Ja pirms agrārreformas 3/5 no visiem, kas pārtika no lauksaimniecības, bija bezzemnieki, tad 1930. gadā tādu bija tikai nepilna 1/4, bet trīsdesmito gadu beigās — nepilna 1/5.

Jaunsaimnieki saskārās ar lielām grūtībām. Zeme kara laikā daudzviet bija aizlaista atmatā, aizaugsusi krūmēm un nezālēm, tranšeju izvāgota un nopostīto ēku drupām apbērta. Trūka lopu, darbāri, nebija ne dzīvojamo un saimniecības ēku, ne liekas naudas. Bija tikai strādīgais rokas un milzīga vēlēšanās celt īauņu dzīvi uz pašu zemes. Visas grūtības jaunsaimnieki pārvareja ar neticami čaklu un intensīvu darbu, iesaistoties kooperācijā, ieviešot jaunas darba metodes, pilnveidojot lopkopību un iekļaujot pasaules tirgu.

Atjaunošanas periodā grūti klājās arī Latvijas rūpniecībai. Anglija, Vācija un

citas kapitalistiskās lielvalstis, ar kurām Latvija nodibināja ārējās tirdzniecības sarakus, bija augsti attīstītas rūpniecības zemes. Tās nepavisam nebija ieinteresētas, lai Latvijā attīstītos rūpniecība. Šīs zemes centrs Latviju izmantot kā savu rūpniecības ražojumu patēriņtāju un kokmateriālu un lauksaimniecības produktu piegādātāju. Tā kā Latvijai nebija izredzīgā stabīlus un plāsus ārejus tirgus saviem rūpniecības izstrādājumiem ārēmēs, valsts rūpniecība plēlāgojās galvenokārt iekšējā tirgus vajadzībām — iekšējā tirgū tika patērtas 4/5 rūpniecības produkcijas.

Tas notelca Latvijas rūpniecības attīstības raksturu. Attīstījās galvenokārt tās rūpniecības nozares, kas apstrādāja lauksaimniecības produkciju. Darbojās arī diegās daudz kokzāgtāvētā, kas sagatavoja Latvijas «zaļo zeltu» gan vietējām vajadzībām, gan izvešanai uz ārzemēm.

Tā kā uzņēmumu ipašniekiem bieži vien trūka izejvielu un kapitāla ražošanas izvēšanai, attīstījās galvenokārt sīkie un vidējie uzņēmumi. Daudzi no viņiem pleiādēja savu dzīvotspēju un darbojās visai rosiņi. Astoņu gadu laikā — no 1922. līdz 1929. gadam — Latvijas rūpniecības ražojumu vērtība pieauga gandrīz četrās reizes.

Nozīmīgi pasākumi tika veikti kultūras iomā. Ar 1919. gada 8. decembra likumu Latvijā tika deklarēta vispārēja obligāta sešāgādīgā pamatizglītība. Pamatskola (tautskola) bērnus parasti pienāja pēc tam, kad tie bija beiguši divgadīgu pirmsskolu. Pamatskolas izglītība bija bez maksas.

Vidusskolas (sākumā četrās klasses, vēlāk piecas vai sešas klasses) nebija obligātas mācību iestādes, par mācībām tajās bija jāmaksā. Trūcīgu vecāku bērni vēl arī išpāl apdāvīnāti skolēni dažkārt tika atbrivoti no mācību maksas arī vidiņskolās val arī viņiem mācību maksas tika pazemināta.

Vidusskolas bija dažādas. Vēlākām filoloģijas, tieslietu u. c. humanitāro zinātnu studijām sagatavoja ģimnāzijas. Arī tās bija ar dažādu novirzieni — vienā vairāk vērības piegrieza klasiskajām (grieķu un latīnu) valodām, otrajā — mūsdienā valodām, trešajā — matemātikai. Inženierzinātņu un mehānikas studijām vēlākām sagatavoja tehnikumi. Tirdzniecības darbiniekus un tautsaimniecības (ekonomikas) speciālistus sagatavoja komercskolas. Bija arī īpašas lauksaimniecības, dārzkobības un citas speciālās vidusskolas un dažādi speciāli institūti, kā arī divgadīgas arodskolas, kas gatavoja dažādu specialitāšu darbiniekus bez tiesībām stāties augstākās mācību iestādēs.

Dīvdesmitajos gados Latvijā darbojās trīs augstskolas — Latvijas Universitāte, Latvijas konservatorija un Latvijas Mākslas akadēmija. 1939. gadā darbu uzsāka Jelgavas Lauksaimniecības akadēmija. Bez šīm augstākajām mācību iestādēm nastāvēja arī vairāki institūti, to vidū Angļu valodas institūts, Franču institūts. Bija arī dažas privātās augstākās mācību iestādes, piemēram, Herdera institūts.

Ari dažādām mazākumtautībām Latvijā bija iespēja mācīt bērnu dzīmtajā valodā. 1935. gadā no visiem Latvijas ledzīvotājiem 76 % bija latviešu, 11 % krievu, 5 % ebreju, 3 % vācīšu, 2 % polu; par vienam procentam lietuviešu, baltkrievu un citu tautu piederojo. Mazākumtautības pār 15 — 18 deputātiem bija pārstāvētas Saeimā. Skolas Latvijā darbojās vienās augšminētajās un arī igaunu valodā. Rīgā pastāvēja krievu, vācu un ebreju teātri, rosīgi darbojās dažādu tautu biedrības, prese un literatūra tika izdots valrākās valodās. Latgalē mācības skolās notika latgaliešu literārajā valodā. Taču netika pietiekami izvērtēti izglītības un kultūras darbs dzīmtajā valodā otras Latvijas pamattautības — lībiešu — vidū. Viņu skaits Latvijas Republikas laikā turpināja samazināties.

Ieteikmīgs spēks darbavaužu cīņā pret Latvijā saglabājušos sociālo netaisnību un ekspluatāciju, par sociālismu bija Latvijas Komunistiskā partija, kas 20. un 30. gados pastāvējās laikā Latvijā darbojās nelegāli. Nelegālās cīnās un varas iestāžu represiju apstākļos LKP biedru skaits pieauga lēnām un stirojās svārstījās. Parasti tas nepārniedza 1 000 cilvēku. Saeimas vēlēšanās 1928. gadā LKP izdevās izvirzīt revolucionāro deputātu kandidātu sarakstu, par ko tika nodotis 75 tūkstoši balsi. No šī saraksta Saeima tika ievēlti 6 deputāti.

Visai smags laiks Latvijai bija pāseiles ekonomiskās krizes (1930. — 1933.) gadi. Krize gan neskāra Latviju tik sma-

gi kā rūpnieciski attīstītās rietumvalstis, taču arī šeit tā smagi ledragāja valsts ekonomikas sasniegumus, kas bija gūti pirmajos pēckara gados darba tautas sūru pūliņu rezultātā. Loti daudzi tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumi, ar lauku saimniecības bankrotēja. Agrāk nespriedzētus apmērus sasniedza bezdarbs.

Cīņu pret saimnieciskajām grūtībām traucēja partiju nesaskanas Saeimā. Tās apkaroja citu citu un bieži vien vairāk domāja par savām, nevis par visas valsts interešiem.

Sādos apstāklos Kārlis Ulmanis, kurš tājā laikā bija Ministru prezidents, kopā ar kara (aizsardzības) ministru generāli Jāni Balodi nolema pārnemt valsts varu pilnī

Latvijas republika: politiskās un saimnieciskās dzīves aspekti

(Sākums 2. lpp.)

ses radioaparātu un telefona aparātu, montēja sporta ličmašinas un automobilus «Ford-Vairogs», ražoja kvalitatīvus audumus, apavus un pārtikas produktus. Latvijas rūpniecības rāzojumiem bija laba slava pasaules tirgos.

Latvijā plaši izvēršas celtniecība. Tika uzceltas desmiti tūkstošu dzīvojamās un saimniecības ēku laukus, daudzas dzīvojamās ēkas, fabrikas un darbnīcas pilnētās. Visā zemē būvēja ēkas skolu ēkas

nopostīto vai par nedērigām atzīto veco ēku vieta. No jauna tika celtas staltas dzelzceļa stacijas, pāri upēm būvēti tilti. Uzbūvēja tādas monumentālas celtnes kā Tiesu pils (tag. LPSR Ministru Padome) un Finanšu pils (Vecrīgā), Kara muzejs (tag. LPSR Revolucionārās muzejs). Armijas ekonomiskais veikals (tag. Rīgas centrālais universālveikals), Centrāltirgus, Kemeru viesnīca (tag. sanatorija «Kemerī») u. c. No 1936. līdz 1940. gadam tika uzbūvēta Keguma spēkstacija. Visās valsts daļas pacēlās brīvības un kritušo varonu piemineklī. Visu plašo un rosīgo celtniecības darbu vainagoja tēlnieka Kārla Zāles meistardarbi — Brīvības pieminek-

lis (atklāts 1935. g.) un Brāļu kapi (atklāts 1936. g.).

Jāpiezīmē, ka saimnieciskie pasākumi un celtniecības darbi tika veikti, balstoties uz pašu spēkiem. Salīdzinot ar vairumu citu Eiropas valstu, Latvijas valsts parādīja bija pavisam nelieli.

Nozīmīgi bija panākumi izglītības un kultūras jomā. Ja 20. gadu laikā no 1900. līdz 1920. gadam lasīt un rakstīt pratēju skaits Latvijā palika nemainīgs — 79 %, tad nākošajos divdesmit gados tas pieauga līdz 93 %, bet vecuma grupā no 10 līdz 30 gadiem jau tuvojās 100 %. Latvijas Republikas gados radīta

virkne literatūras un mākslas darbu, kas uz laiku laikiem iegājuši latviešu tautas nacionālo kultūras vērtību pūrā.

Bet latviešu tautas vēsturē visa daudz-šķautnainībā — gan ar sasniegumiem, gan ar klūmēm iegājusi kā neatkarīgā nacionāla valstiskuma forma — Latvijas Republika,

Elmārs PELKAUS,
zinātnu doktors, LKP CK
Partijas vēstures institūta sektora vadītājs

(«Rīgas Balss»)

A. ANSPAKS, vēsturnieks

Jāni Turkopulu atceroties

(Sākums 123. numurā.)

Apkārtējie zemnieki pie viņa pēc padoma griezušies gan racionālās zemkopības, gan juridiskajos jautājumos, piemēram, kad vajadzējis noformēt lūgumrakstus vai sūdzības par nodarītām pārestībām. Saprāzdami izlītības lielo nozīmi, Pēteris un polonija Turkopuli savus bērnus centās sūtīt pēc iespējas

šanas datums, gan dzimšanas vieta. Tādēļ, precīzējot šos datus, nepieciešams ieskatīties vēstures avotos.

Turkopulu ģimene Krievijas iedzīvotājā skaitīšanā 1897. gada 29. janvārī (9. februāri) reģistrēta Preiļu pagasta Kamčatkas viensētā. Tur tad dzīvo Pēteris Ārmanā dēls Turkopulis (saimnieks) ar savu sievu Apo-

vārdu, kad un kur viņš dzīmis. Saja gadijumā cita versija ir izslēgta.

Bet tagad par Jāni Turkopula tālāko dzīvi un darbību.

Pirmai izglītību J. Turkopuls ieguva Preiļu tautskolā, tā sauktajā ministrijas skolā, jo tā bija pakļauta Tautas Izglītības ministrijai. Pēc tās beigšanas J. Turkopuls izglītību turpināja tirdzniecības skolā Pēterburgā. Kā eksterns nolīcis eksāmenu par ģimnāzijas kursu (turpat Pēterburgā), viņš iestājās Pēterburgas universitātes Vēstures fakultātē. Kara apstākļu dēļ J. Turkopuls studijas pārtrauca un pēc tam vienu gadu (1918.—1919.) nosrādāja par skolotāju Livānu tautskolā. 1919. gada pavasarī J. Turkopuls brīvprātīgi iestājās Latvijas Republikas armijā un piedalījās brīvības cīnās (līdz 1920. gadam).

1920. gada līdz savas dzīves pārāgram noslēgumam J. Turkopuls bija Ludzas ģimnāzijas direktors. Sakotnēji, darbs Ludzas ģimnāzijā bija joti grūts, — ģimnāzija darbojās šaurās, nepiemērotās telpās, skolas materiālā bāze — nabadzīga. J. Turkopuls risināja jautājumu par jaunas ēkas celtniecību ģimnāzijai. Un tā 1925. gada vasara arī tika likts pamatakmens iauņai Ludzas ģimnāzijas ēkai. Pamatakmens likšanas svīnībās piedallījās arī Latvijas Izglītības ministrs dzejnieks J. Rainis. Jau 1926. gada rudenī Ludzas ģimnāzija pārcēlās uz jauncelto ēku, kas toreiz bija viena no lielākām, modernākajām un priekšķīmīgāk iekārtotām skolu celtnēm visā Latvijā. To pēc arhitekta Indriķa Blankenburga projekta cēlīs būvuzņēmējs Aleksandrs Kažoks. Uz Ludzas ģimnāzijas telpām pārcēlās un te darbojās Ludzas arodskola un Latgales Tautas universitātes Ludzas nodaļa.

Ioniju Pētera meitu Turkopuli, bērniem Donātu, Teklu, Ādamu un saviem vecākiem Ārmani Ārmanā dēlu Turkopulu un Margarītu Pētera meitu Turkopuli. No tā saprotams, ka Kamčatkas viensētā varētu būt dzīmis arī viņu dēls Jānis. Tāpēc ieskatīsimies Preiļu katolu draudzē dzīmušo reģistrā. 1899. gadā Preiļu katolu draudzē dzīmis tikai viens Turkopuls — Donāts. Viņš dzīmis 20. oktobri (pēc vecā stila) Preiļu pagasta Kamčatkas viensētā. Viņu vecākā — zemkopīja Pēteris un Apolonija (dz. Brica) Turkopuli. Kūmās bija Jāzeps Cakuls un Anna Anspoka. Te, ka redzams, jaundzīmušo reģistrējot, ieviesusies rupja kļūda. Donāta vietā katrā ziņa bija domāts Jānis, jo nevar tācu būt, ka vēcāki nodomājuši diviem dēliem dot vienu (Donāta) vārdu. Pats Jānis Turkopuls, 1930. gada sniedzot ziņas par sevi, norāda, ka viņš dzīmis 1899. gada 1. novembrī (pēc jaunā stila) Rudzētu pagastā (māja nav minēta). Tas mūs nevar mulsināt. Te jāpaskaidro, ka 1. novembrī pēc jaunā stila atbilst 20. oktobrim pēc vecā stila, bet Rudzētu pagasts izveidots tikai 1920. gada no Preiļu, Vārkavas un Stirnienes pagastu atgrīzumiem. Jaunizveidotajam Rudzētu pagastam no Preiļu pagasta pievienota visa Eleonorviles kopienas teritorija, kurā ietilpa arī Kamčatkas viensēta. Visi iepriekš minētie fakti pilnīgi apstiprina, kāds ir Jāņa Turkopula dzimtajs

1927. gada 4. decembri Ludzas ģimnāzijā un visā Ludzā bija lieli svētki — tika ievērtīta Ludzas ģimnāzijas jaunā ēka. Ari uz šīm svīnībām bija ieraudies J. Rainis. J. Turkopuls skolas ievērtīšanas svīnīgajā ceremonijā J. Rainis pasniedza simbolisko skolas atslēgu un izteica cerības, ka J. Rainis kā Izglītības ministrs un Latvijas saimēs deputāts arī turpmāk rupesies par tautas izglītību Latgalē un aizstāvēs citas latgaliešu vajadzības un intereses. «Ludzā Raini saņēma jūsmīgi. Tas viņu pacīlā un sajūsmīna, bet vislielākā nozīme ir tam, ka jaunā paaudze dabū viņu redzēt un ar to sevi audzināt,» tā par šo J. Raina braucienu uz Ludzu savā dienasgrāmatu ierakstījis J. Raina vadonis uz Ludzu Latvijas Izglītības ministrijas vispārējo lietu vadītājs Kriss Melnalksnis.

(Nobeigums sekos.)

Kuršu kāpas dēvē par Lietuvas pērli. Šī šaurā smilšu josla stiepjās no dienvidiem uz ziemeljēm, atdalot Kuršu saldūdens līci no Baltijas jūras. Kāpu daļu Lietuvā dēvē par Nēringu. Bija laiks, kad smilts iekaroja visu kāpu teritoriju. Taču 1825. gadā sākās atjaunošanas darbi. Tos vadīja tēvs un dēls Kuberti. Viņu iestādītie meži izglābā kāpas, un tagad zaļais masīvs aizņem Nēringas lielāko daļu.

No maija līdz oktobrim šeit atpūtas vairāk nekā 200 tūkstoši cilvēku. Lablekārtotie kūrortciemati Jodkrante, Narvalka, Preila un Nida apbūvēti Baltijas jūrmalas Lietuvas arhitektūras labākajās tradīcijās. Ne velti kāpās ieturētais arhitektoniskais stils nosaukts par Nēringas stilu.

ATTĒLA: Nida, Kuršu līcis.

KRASNODARAS NOVADĀ netālu no Krashajas Poļjanas ciematā ir pasakalni skaists zemes nostūris. 1886. gadā uz šejieni pārcēlās dzīvot: 36 igaunu ģimenes. Seit dzivojošie grieki uzņēma igaunus kā brāļus. Vietu nosauca par Estosadoku. Pēc tam te apmetās uz dzīvi arī citu tautību cilvēki. Ikvienam, kas vēlējās, šeit plešķira zemi. Pašlaik Estosadokā dzīvo 394 cilvēki (13 tautības), simts no tiem ir igaunji.

Pirms gada Estosadokas ciematā tika atklāta igaunu literatūras klasika Antona Hansena Tamsāres māja muzejs (attēlā).

TASS fotohronika

IEPRIESEJĀ svētdienā līvānieši savas pilsētas ielās varēja redzēt republikas labākos sportistus. Viņus pulcēja tautas skrējens un soļošana pa Livānu ielām. Šis pasākums iekļauts republikas konkursā «Visi uz starta—89». Starp dažniekiem bija arī Jānis Mīčulis — republikas čempions maratona, Normunds Izvāns — republikas šī gada čempions 20 kilometru soļošanā, jauniešu līderis garajās distancēs Ivars Zeltiņš un daudzi citi, kuru vārdi sporta draugiem nav sveši.

Negaidīti plašu atsaucību pasākums ieguva tieši rajona jauno sportistu vidū. Livānu 2. vidusskolas skolēni bija ieradušies ar klašu audzinātājiem un skolas direktori. Mūsu rajona skrējējiem gan bija grūti tikt pie piemiņas balvām. Tās mājup aizveda sportisti no cītiem rajoniem. No mūsejiem atrākie bija Aglonas internātskolas audzēknēm savu pedagogu Andra Tūlu un Ineses Puzo vadībā. Domājams, ka internātskolas audzēknēm viņu sportiskajā veiksmē loti palīdz aktīva piedāļišanās dažādos republikas sporta pasākumos. Ar alzrautību sacensības uledalās mūsu rajona sportiskākās Liepiņu, Konuholu, Pušnakovu, Lazdu un citas ģimenes.

Loti spraigas cīnīs riteņa seņioru vecuma grupās, jo te starēja visi republikas specīgkie skrējēji. Un jāuzslavē mūsējie Alīmpījs Rikovs, Viktors Vasilejovs un konkurētgrību: Dalibnieku kopstāks bija tuvu 600. un organizatori tam, tas nu jāatzīst, nebija gatavi. Dažādas klūmes un to cēlonos šajā rakstā nelzītirzā. Bet skrējēja organizatoriem būtu interesanti zināt gan dalībnieku, gan arī skatītāju domas un ierosinājumus, jo šīs pasākums, cerams, nebūs pēdējais. Manā skatījumā kvalitatīvajai augsmei jābūt vienādai.

Nepieciešama pasākuma organizatore, strikti sadalot pienākumus, vismaz pilsētas izpildkomitejas līmeni. Diemžēl Livānu izpildkomitejas vadība šoreiz pilnīgi norobežojās no jebkādas līdzdalības skrējiena organizēšanai, aizbildinoties, ka tas, lūk, nav pilsētas pasākums. Ja rīsētas Tautas deputātu padomes izpildkomitejai arī turpmāk šāds sporta sarīkojums nav vajadzīgs, tad varbūt to savā aizbildniecībā varētu nemt kāds no Livānu lielākajiem uzņēmumiem, piemēram, stikla fabrika? Un tad šo skrējēju varētu organizēt vēl elītāraku, uzaicinot ne tikai republikas, bet arī kaimiņu republiku skrējējus un soļotājus un iedējādi reklamējot savu programciiju.

Kaut arī sacensību gaitā bija līdzīnes, šīs tas nepadarīts, tomēr pasākums sevi, manuprāt, attaisnoja. Paldies jāsaka arī Livānu autoinspekcijas darbiniekiem, kuri gādāja par drošību ielās. Tāpat Livānu 2. vidusskolas ēdnicas Šefvāvārei, kura centrs saņemtās sīvstāvās. Nebija kārti arī līdzītēji, kuri uzmundrināja sportistus, nešķirojot viņus savējos un clemenos.

J. LAZDĀNS.

treneris
(Honorāru līdzu pārskaitīt rajona kultūras fondam, ar norādi — sagrauto baznīcu atjaunošanai.)

A. CEIRĀNS — skrējēja dalībnieks, agrofirmas «Sarkanais Oktoberis» sportists:

Atgriežoties pie publicētā

Spriedums stājes spēkā

Mūsu laikrakstā divas reizes rakstījām par vandālismu Livānu pilsētas kapos šī gada sākumā. Šī drausmīgā rīcība bija atspoguļota arī republikas presē.

Kā lasītājiem jau zināms, operatīvās izmeklēšanas rezultātā, ko uzsāka milicijas darbinieki, drīzumā tika aizturēti divi nevilgadīgi līvānieši.

Sodien jau var nosaukt viņu

— Trase bija interesanta, neskatoties uz to, ka visu laiku bija jūtams svaiga gaisa trūkums. Jūtīgi cilvēki uzskata, ka sādus skrējienus nevajag organizēt pilsetas ielās, un, ja trūkst svaiga gaisa, tad vispār nedrikst skriet.

— Gribētos, lai startā un finiša vieta būtu labāk sakārtota. Nākamā jāpacēsas, lai pasākumam būtu speciāli izgatavots, nevis «Vārpas», vimpelītis.

— Man gribas, lai tiesnešu kolēģi savu darbu organizētu tā, ka nerastos nekādi pārpratumi, neprecizitātes. Lai rezultātus varētu apkopot un uzvarētājus apbalvot iešķējami ātrāk pēc sacensību noslē-

guma. Man (un laikam nebija vienīgais) sacensību beigās R. Kočkers gribēja paspielst roku par godalgotu vietu. Biju samulsis un no godināšanas atteicos, jo zināju, ka šī balva tācu pienākas citam.

P. KONUHOVS, skrējēja dalībnieks, Livānu eksperimentālā māju būves kombināta arodkomitejas priekšsēdētājs:

— Organizācija bija ārkārtīgi slīkta. Ne informācijas par sacensību norisi, skrējējiem, ne mikrofona. Sādā cilvēku masā neko praktiski nevarēja sadzīrdēt. Daži bērni, arī piaugušie, tiesi tāpēc kā viena dubļalāma un vēl ar dēlu galīem, akmeniem pīemētās... Par šādu nevīžību mūsu tālie un tūvie ciemīni izteica visai dzelīgas piezīmes. Varbūt kļūdos, tomēr man šķiet, ka Livānu pilsētas Tautas deputātu padomes izpildkomiteja šoreiz rīkojās tālredzīgāk un sacensību vietā tieši tāpēc arī neieradās. Jo, kā saka, cilvēki vien ir. Sis lielaīs sporta sarīkojums palika bez atklāšanas un svinīga noslēguma (tikai ar balvu pasniegšanu).

— Šo sacensību organizatorisko pusī vajadzēja uzņemties mūsu pilsētas Tautas deputātu padomes izpildkomitejai.

— Dzīvoju blakus abu vidusskolu tā dēvētajam «sporta laukumam». Šo laukumu varētu sakārtot ar pilsētu uzņēmumu, skolēnu un vecāku palīdzību. Diemžēl atkal neviens neuzņemas organizatora lomu. Ikdienu redzu, kā te noteik fizkulturnas stundas. Nereti skolotājs bēriem pamet bumbu, un tā viņi visu stundu nobumbo pa šo ne-sakopto laukumiņu.

— Mēs tagad sakām, ka visu varu vajag nodot padomēm. Šī vara padomēm ir, bet to neviens neizmanto. Vai tiesām nevar sadaļīt plenākumus starp Livānu kolektīviem un sakārtot bērnu sportošanas vietu? Un to pašu prasīt no abu skolu vadības?

— Un vēl. Kad mums būs solitā instruktora ūdens vienība? Cik ilgi «Vārpā» nerisinās šo jautājumu?

Tautas skrējējs «Livāni—89» ir garām, un dažs labs sacīs: «Vai ir vērts diskutēt?». Organizatoriem nu ir skaidrs, kas izdevās, kas nē un kāpēc. Un tomēr atļaušos izteikt arī savu viedokli par Livānos redzēto, izjusto un, varbūt, arī par dzirdēto.

Atklāti sakot, man neceļas roka kaut ko pārmest sacensību organizatoram (praktiski vienā persona J. Lazdānam), jo vienam visu noorganizēt, sarunāt, izlūgties praktiski nav iespējams. Drīzāk jau viņam jāsaka paldies, ka mums rajonā ir tāds skrējējs,

ka mūsu jaunatne un seniori savās mājās var sacersties ar ganīdzīgiem sportistiem, ka 600 sportistu vienuviet mums praktiski ir kas nepieredzēts. Tiesa, bija palīgi pie tiesāšanas, rezultātu apkopojanās, taču jāpiekrit Jāzepam Lazdānam, ka viens ir pastāvēt ar hronometru finišā, bet cits — palidzēt atrisināt tīri organizatoriskus jautājumus (sacensību vietas sakārtošana, balvu sagāde, mikrofona sagādāšana utt.). Vienīgi Livānu stikla fabrika nāca talkā balvu izgatavošāna, rajona izpildkomiteja deva naudu sagādei, pārējo jautājumu

Tautas skrējējs Līvānos: plusi un minusi

guma. Man (un laikam nebija vienīgais) sacensību beigās R. Kočkers gribēja paspielst roku par godalgotu vietu. Biju samulsis un no godināšanas atteicos, jo zināju, ka šī balva tācu pienākas citam.

P. KONUHOVS, skrējēja dalībnieks, Livānu eksperimentālā māju būves kombināta arodkomitejas priekšsēdētājs:

— Organizācija bija ārkārtīgi slīkta. Ne informācijas par sacensību norisi, skrējējiem, ne mikrofona. Sādā cilvēku masā neko praktiski nevarēja sadzīrdēt. Daži bērni, arī piaugušie, tiesi tāpēc kā viena dubļalāma un vēl ar dēlu galīem, akmeniem pīemētās... Par šādu nevīžību mūsu tālie un tūvie ciemīni izteica visai dzelīgas piezīmes. Varbūt kļūdos, tomēr man šķiet, ka Livānu pilsētas Tautas deputātu padomes izpildkomiteja šoreiz rīkojās tālredzīgāk un sacensību vietā tieši tāpēc arī neieradās. Jo, kā saka, cilvēki vien ir. Sis lielaīs sporta sarīkojums palika bez atklāšanas un svinīga noslēguma (tikai ar balvu pasniegšanu).

— Šo sacensību organizatorisko pusī vajadzēja uzņemties mūsu pilsētas Tautas deputātu padomes izpildkomitejai.

— Dzīvoju blakus abu vidusskolu tā dēvētajam «sporta laukumam». Šo laukumu varētu sakārtot ar pilsētu uzņēmumu, skolēnu un vecāku palīdzību. Diemžēl atkal neviens neuzņemas organizatora lomu. Ikdienu redzu, kā te noteik fizkulturnas stundas. Nereti skolotājs bēriem pamet bumbu, un tā viņi visu stundu nobumbo pa šo ne-sakopto laukumiņu.

— Mēs tagad sakām, ka visu varu vajag nodot padomēm. Šī vara padomēm ir, bet to neviens neizmanto. Vai tiesām nevar sadaļīt plenākumus starp Livānu kolektīviem un sakārtot bērnu sportošanas vietu? Un to pašu prasīt no abu skolu vadības?

— Un vēl. Kad mums būs solitā instruktora ūdens vienība? Cik ilgi «Vārpā» nerisinās šo jautājumu?

Tautas skrējējs «Livāni—89» ir garām, un dažs labs sacīs: «Vai ir vērts diskutēt?». Organizatoriem nu ir skaidrs, kas izdevās, kas nē un kāpēc. Un tomēr atļaušos izteikt arī savu viedokli par Livānos redzēto, izjusto un, varbūt, arī par dzirdēto.

Atklāti sakot, man neceļas roka kaut ko pārmest sacensību organizatoram (praktiski vienā persona J. Lazdānam), jo vienam visu noorganizēt, sarunāt, izlūgties praktiski nav iespējams. Drīzāk jau viņam jāsaka paldies, ka mums rajonā ir tāds skrējējs,

diem, otrajam — uz diviem gadiem. Bez tam pēc Latvijas PSR Kriminālkodeksa I daļas 207. panta piespriesta vēl brīvības atņemšanā uz sešiem mēnešiem katram. Abi izcietīs sodu vispārēja režima kolonijā. Tiesa nolēma arī piedzīt par labu cieņušajām 1 600 rubļus.

Republikas Augstākā tiesas krimināllietu kolēģija spriedumu nemainīja, bet kasācījas sūdzību neapmierināja.

Tiesas spriedums stājes spēkā.
I. IVANOVA

Redaktors P. PIZELIS

● REDAKCIJAS TĀLRUNI: redaktors — 22059, redaktora vietnieki — 22154, atbildīgā sekretāre — 21996, partijas dzīves un padomju celtniecības nodalā — 21769, agrorūpnieciskā kompleksa, sporta, skolu un jaunatnes dzīves nodošanai — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodalās — 21985, foto korespondents — 22203, korektori, grāmatvedība, uzzīpas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iznāk otrdiens, ceturtdiens, un sestdiens latviešu un krīevu valodās. Iespējams, tipogrāfijā (Daugavpils, Valkas ielā 1). Izdevniecība «Zvaigzne» (Rīga, M. Gorkija ielā 105). Viena nosīspiedioklēne. Ofsetspiedioklēne. «Lēnina Kārogs» («Ленинское знамя»). Газета Прейльского районного комитета КП Латвии и районно-

CK LABI, KA NEAIZMIRSU PĀ-
SŪTĪT LAIKRAKSTU «LEŅINA KĀ-
ROGS»!

K. ANSPAKA zīmējums

CIEŅIJAMIE LIVĀNU PILSĒTAS IEDZIVOTĀJI!

Livānu pilsētas izpildkomiteja aicina jūs izteikt savu viegli par Oktobra revolūcijas 72. gadadienai veltītu pasākumu organizēšanu Livānu pilsētā. Sajā nolūkā lūdzam aizpildīt anketu, izgriezt to un nosūtīt Livānos, Rīgas ielā 136, izpildkomitejas sekretārei līdz 1989. gada 26. oktobrim.

1. Oktobra svētku atzīmēšana pilsētā (pasvitrojet, jūsu pārāt, labāko variantu):

- a) svētku gājiens,
- b) svinīgā sēde un koncerts,
- c) mitīņš laukumā pie kultūras nama,
- d) citi priekšlikumi (ierakstīt)

2. Kādas ir jūsu domas par pilsētas, savas iestādes, uzņēmuma noformēšanu svētkos? Priekšlikumi (ierakstīt):

Pateicamies par atsaucību! Jūsu viedoklis sekmēs svētku pasākumu izvēli un darīs tos krāšnākus, interesantākus. Livānu pilsētas izpildkomitejas priekšsēdētājs J. Znotiņš

Livānu pilsētas izpildkomitejas sekretāre G. Nilova

MAINA divistabu dzīvokli pret diviem vienīstaba dzīvokļiem ar ērtībām. Tālrinis: 42071.

PĀRDOD

māju Upmalā. Kazakeviča. Zvanīt 23938.

PĀRDOD zirgu. Tālrinis: 22517.

PĀRDOD kēvi un kumeļu Gailīšu ciema Sntkinos. Bogdanovs.

28. oktobri plkst. 18.00 Preiļu pilsonu kapos notiks SVECĪŠU VAKARS.

Preiļu pilsētas izpildkomiteja

Sirsniģi pateicamies radiniekim, kaimiņiem, K. Marksā kolhoza valdei, partijas organizācijai, arodbleidreibai, Raina kolhoza un stera rūpniecības kolektīvam, gāzes saimniecības kolektīvam un visiem pārējiem, kas bija kopā ar mums izvadīt pēdējā gaitā mūsu miļo māti, viramāti, vecmāmiņu — Natāliju Matvejevu.

Piederīgie

Lai tēva mīla paliek dzīli sirdi Par avotu, kur mūžam spēku sninct.

(Z. Vijupe) Izsakām līdzjūtību Jānim Pastaram, TĒVU smiltājā izvadot, CRS ūsoferu kolektīvs

Metiens 14 450 eksemplāru (latviešu valodā — 10 177 eks., krīevu valodā — 4 273 eks.).

Indeks 68169.
Pas. 1267.